

PROGRAMA DE CURSOS EN

SALUT INTERNACIONAL

edició 2021-2022

AMB ESPECIALITZACIÓ EN:

APROXIMACIÓ CLÍNICA A LA PATOLOGIA TROPICAL

PEDIATRIA EN SALUT INTERNACIONAL

LABORATORI EN SALUT INTERNACIONAL

COOPERACIÓ INTERNACIONAL

LA SALUT COMUNITÀRIA DES DE LA SALUT PÚBLICA

INTRODUCCIÓ

Ens complau presentar una nova edició del Curs de Salut Internacional organitzat per la Unitat de Medicina Tropical i Salut Internacional de Vall d'Hebron – Drassanes i PROSICS Barcelona (Programa de Salut Internacional del Institut Català de la Salut).

Aquest curs neix fruit de diverses demandes de formació en Salut internacional per part de:

- La secció col·legial de metges cooperadors del COMB;
- De metges residents o especialistes que sol·liciten fer formació/reciclatge al nostre servei, ja que en la seva pràctica assistencial veuen un alt percentatge de població immigrant o viatgera;
- Tècnics en laboratori, infermers o microbiòlegs que sol·liciten fer formació/reciclatge al nostre servei perquè estan interessats en el funcionament i aquelles tècniques bàsiques d'un laboratori que poden donar cobertura als problemes clínics infecciosos en l'àmbit de Salut Internacional

El curs segueix una estructura semi presencial i intensiva, compatible amb altres activitats professionals dels alumnes, format poc habitual en altres cursos de formació en Salut Internacional. La crisi sanitària de la infecció per SARS-COV2 de l'any 2020 ens obliga a transformar la majoria de les classes presencials en videoconferències a través de plataformes online de forma indefinida. Aquest nou desafiament, alhora és una oportunitat per fer la docència més equitativa, facilitant el seu accés a aquelles persones que treballen en zones rurals o que per algun motiu no poden desplaçar-se a l'aula o a la ciutat de Barcelona.

Així doncs, l'objectiu principal del curs és millorar la formació de professionals de la salut en el camp de la cooperació sanitària, el maneig de les patologies infeccioses importades, conèixer les tècniques de laboratori més utilitzades en salut internacional i la salut comunitària.

Els alumnes que realitzin tot el curs tindran les següents capacitats:

- Coneixements sobre geoepidemiologia de les diverses àrees tropicals i subtropicals.
- Coneixements sobre l'elaboració de projectes de cooperació i el seu desenvolupament.
- Coneixements de la patologia infecciosa importada que pot trobar el professional de la salut al nostre entorn.
- Coneixements de salut comunitària i estratègies d'actuació dins de la comunitat.
- Coneixements del funcionament, gestió i tècniques diagnòstiques d'un laboratori de salut internacional.

El curs està estructurat en un mòdul troncal *online* de 45 hores i cinc mòduls opcionals semi-presencials de 30 hores cada un (15 hores *online* i 15 hores presencials utilitzant videoconferència). Per poder realitzar els mòduls opcionals de Aproximació Clínica, Pediatria i Laboratori l'alumne haurà d'haver fet prèviament el mòdul troncal.

En cada mòdul està previst promoure la participació activa dels estudiants mitjançant la discussió de material docent actualitzat, lectura i discussió d'articles científics o capítols de llibres recomanats, i discussió de casos clínics o situacions pràctiques al fòrum.

Esperem que amb aquest curs contribuïm en la formació dels professionals de la salut interessants salut internacional i medicina tropical, tractant diferents aspectes clínics, socials i organitzatius.

Breu resum dels orígens del curs

Des de l'any 1983 la Unitat de Medicina Tropical i Salut Internacional Drassanes (UMTSID), de l'Institut Català de la Salut, ha estat implicada en la formació Universitària en Medicina Tropical i Salut Internacional.

Des de febrer de 2013 l'UMTSID forma part del Programa de Salut Internacional de l'Institut Català de la Salut (**PROSICS**) i al 2014 s'integra dins de l'Hospital Vall d'Hebron amb el treball conjunt del Servei de Malalties Infeccioses, la Unitat de Patologia Infecciosa i immunodeficiències Pediàtriques, el Servei de Microbiologia i el Programa de Psiquiatria transcultural. En aquesta unitat es realitzen diferents tasques: atenció al viatger i vacunació internacional; assistència al viatger i a l'immigrant; laboratori; tasques de salut comunitària; recerca; docència; cooperació i col·laboracions amb centres externs (Brasil, Moçambic i Angola)

El Col·legi de Metges de Barcelona (COMB) va ampliar el seu interès per la salut internacional l'any 1993 amb la creació del programa de cooperació sanitària, on hi destaquen les Beques Bada, dirigides a la formació en salut internacional. L'any 2010, s'organitza conjuntament amb el PROSICS i la secció col·legial de metges cooperadors del COMB, el primer curs bàsic de medicina tropical i salut internacional.

El Vall d'Hebron Institut de Recerca (VHIR) i l'Aula Vall d'Hebron des del 2015 han donat suport com institucions del sector públic que promouen i desenvolupen la recerca, la docència, i la innovació biosanitària de l'Hospital Universitari Vall d'Hebron.

Finalment, des de l'edició del 2019, la Universitat Oberta de Catalunya (UOC) participa aportant noves eines pedagògiques dins del Mòdul Troncal, amb la intenció de fer més eficaç i interessant l'aprenentatge dels cursos de Salut Internacional del PROSICS.

CURS DE SALUT INTERNACIONAL

Estructura:

Format per:

- Mòdul troncal: **Introducció a la Salut internacional**
- Mòdul específic opcional en:
  - Aproximació clínica a la patologia tropical**
  - Pediatria en salut internacional**
  - Laboratori en salut internacional**
  - Cooperació internacional**
  - La Salut Comunitària des de la Salut Pública**

Organització:

Unitat de Medicina Tropical i Salut Internacional de Vall Hebron-Drassanes. Hospital Universitari Vall d'Hebron. PROSICS-Barcelona (Programa de Salut Internacional de l'Institut Català de la Salut)

Direcció:

Nuria Serre Delcor (PROSICS Barcelona)

Secretaria tècnica:

Aula Vall d'Hebron

Gestió plataforma de formació Moodle:

UOC

Dirigit a:

Professional sanitari: Professionals en ciències de la salut (metges/ses, infermers/es, biòlegs/es, tècnics de laboratori...) que vulguin conèixer els aspectes bàsics i fonamentals en salut internacional, en la modalitat de cooperació i/o de la patologia importada en el nostre mitjà en adults, i/o pediatria en salut internacional, i/o vulguin iniciar-se en el diagnòstic de laboratori en patologia tropical i/o vulguin familiaritzar-se en diferents estratègies de promoció de la salut en la comunitat nouvinguda

Data d'inici del curs i calendari:

Inici/Presentació del curs el dia 18 d'octubre del 2021 en format *online*.

Formació online:

- Mòdul troncal: **Introducció a la salut Internacional** de l'18 d'octubre al 19 de desembre 2021 (5 hores a la setmana).
- Mòdul d'especialització: **Aproximació clínica a la patologia tropical** del 10 al 30 de gener del 2022 (5 hores a la setmana).
- Mòdul d'especialització: **Pediatrica en salut Internacional** del 7 al 27 de febrer del 2022 (5 hores a la setmana).
- Mòdul d'especialització: **Laboratori en salut internacional** del 7 al 27 de març del 2022 (5 hores a la setmana).
- Mòdul d'especialització: **La salut comunitària des de la salut pública** del 25 d'abril al 15 de maig 2022 (5 hores a la setmana).
- Mòdul d'especialització: **Cooperació internacional** del 26 de maig al 15 de juny 2022 (5 hores a la setmana).

Formació presencial¹

- Mòdul d'especialització (classes a l'aula): **Aproximació clínica a la patologia tropical**, el 30 (dilluns) i 31 de maig (dimarts) del 2022 de 9-19:30h.
- Mòdul d'especialització (videoconferència amb la plataforma zoom): **Pediatrica en salut internacional**, el 10, 15, 17, 22 i 24 de febrer del 2022 (dimarts i dijous de 17-20h).
- Mòdul d'especialització (classes a l'aula): **Laboratori en salut internacional**, del 7 al 10 de juny (dimarts, dimecres, dijous i divendres de 15:30-20h).
- Mòdul d'especialització (classes a l'aula): **La salut comunitària des de la salut pública**, el 14 (dilluns) i 15 (dimarts) de juny del 2022 de 9-19:30.
- Mòdul d'especialització (classes a l'aula): **Cooperació internacional**, el 16 (dimecres) i 17 (dijous) de juny del 2022 de 9-19:30h.

Número de places disponibles:

60 places al mòdul troncal.

30 places a cada mòdul optatiu (excepte laboratori que sols tindrà 16 places).

Plataforma d'aprenentatge:

Plataforma UOC

---

¹Els horaris de les classes estan subjectes a petites variacions depenent de la disponibilitat de les aules i dels professors. S'aconsella reservar tot el dia per al curs. Durant el mes de maig 2022 es comunicaran els horaris definitius. A conseqüència de la pandèmia per SARS-COV2 les classes presencials podrien quedar afectades, tanmateix es buscaria la millor solució per alumnes i docents.

Material del curs:

Contingut: documents elaborats pel professorat.

Material de suport: llibres, articles, vídeos, enllaços recomanats.

Sessions amb plataforma online per a videoconferència:

Per a realitzar les sessions per videoconferència cal disposar d'ordinador, càmera web, micròfon i connexió internet. Caldrà assistir en directe a un mínim del 80% de les videoconferències per obtenir el certificat. Les videoconferències es gravaran i compartiran amb aquells estudiants que tinguin un justificant de salut o laboral que demostrï que no van poder assistir en directe. Durant la connexió caldrà mantenir la càmera web connectada, tret de que el professor indiqui el contrari.

Sessions presencials

Laboratori en salut internacional: el lloc es determinarà en funció dels alumnes inscrits.

Avaluació:

Mòdul troncal:

Per superar aquest mòdul cal:

- Un treball individual.
- Participar de forma raonada, com a mínim en una ocasió, en el fòrum de discussió de casos o situacions pràctiques plantejades pel tutor.

Mòduls d'Aproximació clínica a la patologia tropical, Pediatria en salut Internacional, Laboratori en salut internacional, Cooperació internacional i Salut comunitària des de la salut pública:

Per superar aquests mòduls cal:

- Un treball individual.
- Participar de forma raonada, com a mínim en una ocasió, en el fòrum de discussió de casos o situacions pràctiques plantejades pel tutor.

Apartat online per videoconferència o presencial

- Cal una assistència mínima al 80% de les classes per ser avaluats al final del curs.

En finalitza tot el curs

Qüestionari test de resposta múltiple (4 opcions de resposta, sols una certa). 20 preguntes del troncal, 10 preguntes de cada mòdul opcional. Les respostes incorrectes no restaran. Caldrà un 50% d'encerts per passar la prova.

Avaluació final

- Qüestionari test: 60% de la nota. La data prevista d'examen serà:
  - Pel troncal: del 24 al 30 de gener del 2022 (en format online).

- Pels mòduls optatius/especialitzats:
  - Aproximació clínica a la patologia tropical, del 20 al 25 de juny del 2022 (en format online).
  - Pediatria, del 28 de març al 3 d'abril 2022 (en format online)
  - Laboratori, del 20 al 25 de juny del 2022 (en format online).
  - Salut Comunitària, del 20 al 25 de juny del 2022 (en format online).
  - Cooperació, del 20 al 25 de juny del 2022 (en format online).
- Treballs individuals (1 del mòdul troncal i 1 per cada opcional): 20% de la nota. Els treballs hauran d'entregar-se abans de:
  - 31 de desembre pel mòdul troncal de Salut Internacional
  - 15 de febrer pel mòdul d'Aproximació clínica a la patologia tropical
  - 15 de març pel mòdul de Pediatria
  - 15 d'abril pel mòdul Laboratori
  - 30 de maig pel mòdul opcional de Salut comunitària
  - 30 de juny mòdul opcional de Cooperació
- Participació al fòrum 20%
- Per superar cada un dels mòduls caldrà superar la nota de tall de 7/10.

Acreditació:

Aquest curs ha sol·licitat l'acreditació del Consell Català de la Formació Continuada de les Professions Sanitàries.

Inscripcions al curs

Les inscripcions al curs es fan online a través del web <http://www.aulavhebron.net/aula/> i estan **obertes fins el 10 d'octubre del 2021** o fins l'exhauriment de les places disponibles. El cost de la matrícula es retornarà íntegrament si es sol·licita abans del 17 d'octubre a les 23:59h. Un cop transcorregut aquest període no es podran retornar els diners. Els alumnes que no puguin completar el curs per raons de salut o laborals (noves contractacions, canvis d'horaris o de lloc de treball), se'ls guardarà la seva inscripció per l'edició següent. Caldrà que presentin un justificant de feina o de salut, però s'hauran de fer càrrec del pagament dels tràmits administratius.

Preus del curs

Els preus varien en funció de la modalitat de curs que es tria:

- Mòdul troncal **400€** (45 hores online)
- Mòdul troncal + 1 mòdul específic **550€** (75 hores)
- Mòdul troncal + 2 mòduls específics **690€** (105 hores)

- Mòdul troncal + 3 mòduls específics **800€** (135 hores)
- Mòdul troncal + 4 mòduls específics **890€** (165 hores)
- Mòdul troncal +5 mòduls específics **980€** (195 hores)
- Mòdul optatiu** **200€** (30 hores)

**El mòdul de Salut comunitària des de la salut pública i el de Cooperació en Salut Internacional són els únics on els alumnes no necessiten haver fet el mòdul troncal.

Pels alumnes que no van superar un mòdul en una edició anterior:

- Si no van presentar cap justificant laboral o de salut, hauran de pagar novament la matrícula.
- Si van presentar justificant laboral o de salut, hauran de pagar les despeses de gestió i la plataforma moodle.

Beques

Els professionals del Campus Vall d'Hebron podran optar a les beques en formació del Programa de Salut Internacional del Institut Català de la Salut (PROSICS), que representaran un 50% de descompte en la matrícula en un 10% de les places sol·licitades. Per fer-ho hauran d'adreçar el currículum abreviat (3 pàgines) i una carta de motivació a la direcció del curs. La resolució de les beques es comunicarà el 30 d'octubre del 2021 i es farà el retorn de l'import corresponent un cop superat satisfactòriament el curs en el que s'hagin matriculat.

Els laboratoris VISO ofereixen 2 beques de formació que representen un 50% del cost de la matrícula en aquells alumnes que s'hagin inscrit com a mínim a el mòdul d'Aproximació clínica a la patologia tropical. Aquestes beques es donaran un cop s'hagi superat satisfactòriament el curs en el que l'alumne estigui matriculat. La resolució es comunicarà el 30 d'octubre del 2021.

Metodologia docent:

Un **mòdul troncal *online*** de 45 hores que serà **obligatori** per poder accedir als **mòduls optatius de Aproximació clínica a la patologia tropical i/o Pediatria en salut internacional i/o Laboratori en salut internacional** (15 hores *online* i 15 presencials cadascun). Els mòduls de **Cooperació internacional**, i/o de **La salut comunitària des de la salut pública** són independents (15 hores *online* i 15 presencials cadascun). Cada mòdul tindrà diverses unitats que configuraran el global del curs.

El curs tindrà un enfocament eminentment pràctic sobre casos o problemes reals, on es demanarà la participació dels alumnes.

Els mòduls es divideixen en diferents unitats i cada unitat té un tutor responsable, encarregat de gestionar el fòrum, els dubtes i l'avaluació dels alumnes.

Resum:

Formació en Salut Internacional (mòdul troncal), 45 hores *online*.

Formació en Aproximació clínica a la patologia tropical, 15 hores *online* i 15 hores presencials (a l'aula).

Formació en Pediatria en salut internacional, 15 hores *online* i 15 hores presencials (en plataforma zoom).

Formació Laboratori en salut internacional, 15 hores *online* i 15 hores presencials en un laboratori de microbiologia (a l'aula).

Formació en Cooperació en salut internacional, de 15 hores *online* i 15 hores presencials (a l'aula).

Formació en Salut comunitària des de la salut pública, 15 hores *online* i 15 hores presencials(a l'aula).

Mòdul	Unitats	Carrega horària	Dates	Tutor i responsable d'unitat	Coordinació de mòdul
MÒDUL TRONCAL (online)	INTRODUCCIÓ SALUT INTERNACIONAL	45h	18 d'octubre al 19 de desembre del 2021		Núria Serre
UNITAT 1	Principals determinants Socioambientals i abordatge integral en Salut Internacional	10		Jordi Gómez	
UNITAT 2	Introducció a la patologia infecciosa importada	22		Núria Serre Delcor	
UNITAT 3	Altres especialitats	10		Antoni Soriano	
UNITAT 4	Malalties no comunicables/transmissibles	3		Inés Oliveira Souto	
MÒDUL (online)	APROXIMACIÓ CLÍNICA A LA PATOLOGIA TROPICAL	15	10 al 30 de gener del 2022		Fernando Salvador
UNITAT 1	Principals quadres sindròmics	8		Fernando Salvador Velez	
UNITAT 2	Estratègies de cribatge en patologia importada, Salut mental i malalties no transmissibles. Medicina del viatger.	7		Inés Oliveira	
MÒDUL (on line)	PEDIATRIA EN SALUT INTERNACIONAL	15	7 al 27 de febrer del 2022		Maria Espiau
Unitat 1	Abordatge integral de les malalties més prevalents en la infància (AIMPI)	7		Andrea Martin-Nalda	
Unitat 2	Cribatge del nen immigrants i adopcions internacionals.	8		Maria ESpiu	
MÒDUL (online)	LABORATORI EN SALUT INTERNACIONAL	15	7 al 27 de març del 2022		Elena Sulleiro/Mateu Espasa
UNITAT 1	Introducció a les tècniques de laboratori	3		Mateu Espasa	
UNITAT 2	Tècniques de laboratori en patologia infecciosa	12		Elena Sulleiro	
MÒDUL (online)	LA SALUT COMUNITÀRIA DES DE LA SALUT PÚBLICA	15h	25 d'abril al 15 de maig del 2022		Jordi Gómez
UNITAT 1	Aspectes claus abans de començar un programa/intervenció de salut comunitària	7		Jordi Gómez i Prat	
UNITAT 2	Programes de salut comunitària i immigració. una aproximació des de la diversitat cultural a l'àmbit de la salut internacional	8		Jordi Gómez i Prat	
MÒDUL (online)	COOPERACIÓ INTERNACIONAL	15h	26 de maig al 15 de juny 2022		Jose Santos
Unitat 1	Cooperació de emergència / Ajuda humanitària	7h		José Santos	
Unitat 2	Cooperació al desenvolupament	8h		José Santos	
PRESENCIAL	Aproximació clínica a la Patologia Tropical (al l'aula) Pediatría en salut internacional (videoconferències) Laboratori en salut internacional (al l'aula) Salut Comunitària des de la Salut Pública (al l'aula) Cooperació internacional (al l'aula)	15h 15h 15h 15h 15h	30 i 31 de maig 10, 15, 17, 22 i 24 de febrer 7, 8, 9 i 10 de juny 14 i 15 de juny 16 i 17 de juny	Fernando Salvador Maria Espiau Francisc Zarzuela Jordi Gómez i Prat Diana Pou	

PROGRAMA ONLINE

MÒDUL TRONCAL: INTRODUCCIÓ A LA SALUT INTERNACIONAL

Coordinadora: Núria Serre

45 hores

En aquest mòdul es tractaran aquells temes considerats essencials dins de l'abordatge de la salut internacional. El professorat implicat en aquest mòdul prové de diferents àrees per aconseguir una visió transversal del tema. Prendrem consciència de la importància dels determinants socioambientals, l'antropologia i el coneixement dels sistemes de salut en diferents països. Tractarem aquelles patologies infeccioses més prevalents al tròpic, les diferències en el maneig d'altres patologies no infeccioses en salut internacional, les particularitats en pediatria i, finalment, un breu repàs sobre conceptes d'epidemiologia. Tot amb la intenció de preparar a l'alumne per als mòduls opcionals.

Objectius generals:

- Adquirir coneixements generals del maneig de la salut internacional.

Objectius específics:

- Conèixer la geoepidemiologia de les diverses àrees tropicals i subtropicals.
- Conèixer els sistemes de salut dels diferents països.
- Conèixer com factors ambientals i antropològics poden estar relacionats de manera directa amb la salut.
- Conèixer diferents metodologies i eines d'abordatge de la salut internacional des de la comunitat.
- Adquirir una visió crítica d'alguns dels programes de control i eradicació de malalties desateses.
- Conèixer quines són les eines bàsiques per a la cooperació internacional.
- Conèixer les principals patologies infeccioses/no infeccioses/pediatria/altres especialitats en salut Internacional.
- Repassar conceptes bàsics d'epidemiologia.
- Conèixer la realitat assistencial als PBR.

UNITAT 1: PRINCIPALS DETERMINANTS SOCIOAMBIENTALS I ABORDATGE INTERDISCIPLINAR EN LA SALUT INTERNACIONAL

Tutor: Jordi Gómez

10 hores

Continguts:

1.1 Principals determinants socioambientals.

1.1.1 Geografia mèdica: de la medicina tropical a la salut global. (1 hora)

1.2 Abordatge interdisciplinari en la salut internacional.

1.2.1 Antropologia i salut. (1 hora)

1.2.2 Salut comunitària. Educació per a la salut. (2 hores)

1.2.3 Vacunació en viatges internacionals. (3 hores)

1.2.4 Programes de control, eliminació i eradicació de les malalties tropicals: una perspectiva global. (2 hores)

1.2.5 Evolució de la cooperació internacional per al desenvolupament. (1 hora)

UNITAT 2: INTRODUCCIÓ A LES PATOLOGIES INFECCIOSES IMPORTADES

Tutora: Núria Serre

22 hores

Continguts:

2.1 Introducció a la patologia tropical. (1 hora)

2.2 Generalitats i epidemiologia de la malària. (2 hores)

2.3 Malaltia de Chagas (Tripanosomiasis humana americana). (2 hores)

2.4 Leishmaniosi. (2 hores)

2.5 Tripanosomiasi humana africana. (1 hora)

2.6 Helminths intestinals i genitourinaris. (2 hores)

2.7 Filariasis. (1 hora)

2.8 VIH (Virus de la Immunodeficiència Humana). (2 hores)

2.9 Tuberculosis. (2 hores)

2.10 Infeccions de transmissió sexual. (2 hores)

2.11 Arbovirosis. (2 hores)

2.12 Protozous intestinals. (2 hores)

2.13 Nocions bàsiques de laboratori. (1 hora)

UNITAT 3: ALTRES ESPECIALITATS

Tutor: Antoni Soriano

10 hores

Continguts:

- 3.1 Pediatria tropical. (6 hores)
- 3.2 Dermatologia infecciosa tropical. (1 hora)
- 3.3 Oftalmologia en països en desenvolupament. (1 hora)
- 3.4 Introducció a l'epidemiologia. (2 hores)

UNITAT 4: INTRODUCCIÓ A LES MALALTIES NO TRANSMISSIBLES EN PAÏSOS DE RENTA BAIXA I MITJA: ¿PER QUÈ SÓN IMPORTANTS?

Tutor: Inés Oliveira Souto (3 hores)

Continguts:

- 4.1 ¿Què són les Malalties No Transmissibles?
- 4.2 ¿Quines són actualment les ENT?
- 4.3 Prevalença i mortalitat de les malalties no transmissibles en PMBR.
- 4.4. Les 10 principals causes de mortalitat en el món.
- 4.5 L'impacte socioeconòmic de les ENT.
- 4.6 La patologia mental en contextos amb recursos limitats: la esquizofrènia com exemple.

Ç

MÒDULS OPTATIUS

MÒDUL: APROXIMACIÓ CLÍNICA A LA PATOLOGIA TROPICAL

Coordinador: Fernando Salvador

15 hores

En aquest mòdul es tractaran aquells temes relacionats amb la salut en la població immigrant. En primer lloc, s'aprofundirà en les principals patologies anomenades importades, però d'una manera integrada; les patologies s'explicaran a partir de grans síndromes, de manera que l'alumne aprofiti la informació apresada en el mòdul troncal per fer un diagnòstic diferencial, esculli les millors tècniques diagnòstiques i optimitzi els recursos en el maneig de diferents patologies a través de casos clínics reals. També s'aprofundirà en les diferents estratègies de cribratge de patologia importada en població immigrant. En segon lloc, en aquest mòdul s'explicarà el maneig pràctic de les principals malalties no comunicables, incloent aspectes de salut mental. Per últim, s'aprofundirà en alguns aspectes de la Medicina del viatger.

Objectius Generals:

- Aprofundir en les principals patologies importades d'una manera integrada a partir de grans síndromes clínics.
- Aprofundir d'una manera pràctica l'abordatge de les malalties no transmissibles, de la salut mental en immigrants i de la Medicina del viatger o previatge.

Objectius específics:

- Conèixer el diagnòstic diferencial, tècniques diagnòstiques i maneig del síndrome: febril, gastrointestinal, respiratori, genitourinari, eosinofília, cutani i hepatoesplenomegàlia.
- Conèixer els protocols de cribratge de patologia importada en els immigrants, viatgers asimptomàtics, immigrants d'alt risc (immunodeprimits i embarassades, etc).
- Conèixer el diagnòstic i maneig de les principals malalties no comunicables.
- Conèixer els conceptes fonamentals de la Psiquiatria Transcultural.

UNITAT 1: PRINCIPALS QUADRES SINDRÒMICS

Tutor: Fernando Salvador

7 hores

Continguts:

1. Aproximació diagnòstica del síndrome febril en el pacient procedent del tròpic.(1 hores)

2. Síndrome gastrointestinal.(1 hora)
3. Síndrome respiratori. (1 hora)
4. Síndrome genitourinari. (1 hora)
5. Eosinofília.(1 hora)
6. Síndrome cutani. (1 hora)
7. Aproximació diagnòstica del pacient amb hepatosplenomegàlia procedent del tròpic. (1 hora)

UNITAT 2: ESTRATÈGIES DE CRIBRATGE EN PATOLOGIA IMPORTADA, SALUT MENTAL I MALALTIES NO TRANSMISSIBLES. MEDICINA DEL VIATGER.

Tutora: Inés Oliveira

8 hores

Continguts:

1. Protocols de cribratge.(2 hores)
2. Maneig pràctic de les principals malalties no comunicables. (2 hores)
3. Conceptes fonamentals de Psiquiatria Transcultural. (1 hores)
4. Medicina del viatger (3 hores)

MÒDUL: PEDIATRIA EN SALUT INTERNACIONAL

Coordinadora: María Espiau

15 hores

En aquest mòdul es tractaran aquelles peculiaritats del maneig de la pediatria en salut internacional. Es realitzarà un abordatge de les diferents patologies per síndromes, de manera que l'alumne haurà d'aplicar els coneixements adquirits en el mòdul troncal. A més, es proporcionarà material teòric addicional, i es realitzaran exercicis per a què l'alumne realitzi una cerca activa i crítica de la informació.

Objectius generals

- Proporcionar als professionals de la salut, amb experiència prèvia en pediatria i salut infantil, habilitats rellevants per a resoldre els problemes relacionats amb la salut infantil en salut internacional al nostre medi i en entorns amb pocs recursos.

Objectius específics

- Conèixer els protocols de cribratge en pediatria a l'àmbit de la salut internacional.

- Conèixer el funcionament d'algunes investigacions clíniques en salut infantil en països amb pocs recursos.
- Identificar quins són els punts més rellevants en el maneig dels principals síndromes clínics en pediatria dins de la salut internacional.

UNITAT 1. ABORDATGE INTEGRAL DE LES MALALTIES MÉS PREVALENTS A LA INFÀNCIA (AIMPI).

Tutora: Andrea Martín-Nalda

7 hores

Continguts:

1. Atenció integrada. Malalties prevalents a la infància (AIMPI). (1 hora)
2. Factors associats a la mortalitat. (1 hora)
3. Formació del personal sanitari. (1 hora)
4. AIMPI: Intervencionisme. (1 hora)
5. Maneig d'una sala de pediatria al tròpic (1 hora)
6. Nutrició: programa de desnutrició greu (1 hora)
7. Hemoglobinopaties (1 hora)

UNITAT 2: SALUT I MIGRACIÓ A L'EDAT PEDIÀTRICA

Tutora: María Espiau

8 hores

Continguts:

1. Cribratge d'Infeccions en pacients asimptomàtics. (2 hores)
  - Infeccions a descartar de forma prioritària.
  - Altres infeccions a descartar.
  - Susceptibilitat a infeccions prevenibles amb vacunes.
  - Adaptació de les vacunes al calendari de vacunació local
2. Particularitats d'algunes malalties infeccioses a pediatria (6 hores)
  - VIH / SIDA
    - Diagnòstic de la infecció per VIH
    - Tractament antiretroviral
  - Tuberculosi
    - Epidemiologia i diagnòstic
    - Principis del maneig de la malaltia tuberculosa
  - Febre viral hemorràgica

- Virus Zika
- Estudi de la diarrea en el post-viatge
- Maneig d'antibiòtics en països amb pocs recursos

MÒDUL: PRINCIPIS BÀSICS DE LABORATORI EN SALUT INTERNACIONAL

Coordinador: Mateu Espasa i Elena Sulleiro

15 hores

La funció d'un laboratori és processar les mostres biològiques per tal de proporcionar uns resultats que ajudin a prendre decisions clíniques. El coneixement de les diferents tècniques de laboratori, permet optimitzar la recollida de mostres, interpretar els resultats en el contexte clínic i epidemiològic adequat així com optimitzar els recursos. Tot això és especialment important en l'àmbit de la salut internacional on els recursos és molt limitada.

Objectius generals:

- Conèixer el funcionament bàsic d'un laboratori en salut Internacional.
- Conèixer les tècniques de diagnòstic útils en aquest context.
- Aproximació al diagnòstic microbiològic i la seva repercussió en la qualitat assistencial.

Objectius específics:

- Conèixer les tècniques bàsiques que poden donar cobertura al diagnòstic etiològic de les malalties infeccioses en l'àmbit de Salut Internacional.
- Ajudar als professionals sanitaris a optimitzar la recollida de mostres i de recursos disponibles.

UNITAT1: INTRODUCCIÓ A LES TÈCNiques DE LABORATORI

Tutor: Mateu Espasa Soley

7 hores

Continguts:

1. Conceptes bàsics d'un laboratori rural.(2 hores)
2. Diagnòstic microbiològic directe i indirecte.. (3 hores)
3. Proves de diagnòstic ràpid (PDR) i la seva importància en països de baixa renda. (2 hores)

UNITAT 2: TÈCNiques DE LABORATORI EN PATOLOGIA INFECCIOSA.

Tutora: Elena Sulleiro

8 hores

Continguts:

1. Hemoparàsits (2 hores)

- Paludisme.
- Leishmaniosi.
- Tripanosomiasi americana o malaltia de Chagas.
- Tripanosomiasi africana o malaltia de la son.
- Filariasi.

2. Paràsits intestinals (2 hores)

- Protozous intestinals.
- Helmints intestinals.
- Diagnòstic de les parasitosis intestinals.
- Examen macroscòpic.
- Examen microscòpic.
- Tècniques de detecció d'antigen.
- Tècniques serològiques.

3. Uroparàsits: esquistosomiasi urinària (1 hora)

4. Altres parasitosis (1 hora)

- Paràsits d'altres localitzacions.
- Parasitosis oportunistes.

5. Bacteriologia (1 hora)

- Aproximació al diagnòstic bacteriològic: examen microscòpic i cultiu.

6. Micobacteris (1 hora)

- Aproximació al diagnòstic de la Tuberculosi: Tinció de Ziehl-Neelsen, tècniques moleculars (GenXpert).

MÒDUL: LA SALUT COMUNITÀRIA DES DE LA SALUT PÚBLICA

Coordinador: Jordi Gómez i Prat

15 hores

Les polítiques a nivell internacional influeixen en els determinants de la salut, però també l'actuació sobre els entorns més propers a les persones, la seva comunitat pot tenir un impacte. Aquí és on opera la salut comunitària, entesa com un projecte col·laboratiu intersectorial, multidisciplinar que utilitza abordatges de salut pública, de desenvolupament

comunitari e intervencions basades en la evidència per implicar i treballar amb la comunitat de manera adequada al seus valors culturals per optimitzar la salut i la qualitat de vida de les persones.

En aquest mòdul, veurem, a través de la metodologia d'aprenentatge basat en diferents situacions reals i eines dinàmiques quins són els aspectes generals per iniciar una estratègia, un pla o un programa de salut comunitària

En cada unitat està previst promoure la participació activa dels participants mitjançant la discussió de material docent, la discussió de situacions pràctiques al fòrum i l'intercanvi de reflexions i comentaris a través els exercicis.

Objectiu general

- Proporcionar als professionals de la salut coneixements , habilitats i aspectes claus pel desenvolupament de l'abordatge de la salut comunitària i publica en l'àmbit de la salut internacional e Immigració.

Objectius específics

- Conèixer i treballar als conceptes teòrics bàsics per entendre i desenvolupar les accions orientades a la millora de la salut de la comunitat.
- Adquirir capacitats per dissenyar/portar a terme intervencions comunitàries.
- Oferir eines i recursos que faciliten portar a terme intervencions comunitàries.

[UNITAT 1: ASPECTES CLAU ABANS DE COMENÇAR UN PROGRAMA/INTERVENCIÓ DE SALUT COMUNITÀRIA](#)

Tutor: Jordi Gómez i Prat

7 hores

Continguts:

1. Comprensió antropològica i investigació en la comunitat (2 hores)
2. Determinants Socials de la Salut (3 hores).
3. Mobilització comunitària (2 hores)

[UNITAT 2: PROGRAMES DE SALUT COMUNITÀRIA I IMMIGRACIÓ. UNA APROXIMACIÓ DES DE LA DIVERSITAT CULTURAL A L'ÀMBIT DE LA SALUT INTERNACIONAL](#)

Tutor: Jordi Gómez i Prat

8 hores

Continguts:

1. Educació per a la salut: Conceptes bàsics, perspectives, Característiques i eines principals (2 hores).
2. Teories d'aprenentatge (1 hora)
3. La salut comunitària i metodologies de treball orientades a la comunitat pel maneig de la patologia tropical (3 hores)
4. Consideracions pràctiques a l'àmbit de la salut comunitària (2 hores)

MÒDUL: COOPERACIÓ INTERNACIONAL

Coordinador: Jose Santos

15 hores

El mòdul de cooperació pretén ser un complement al mòdul troncal pels professionals de la salut que vulguin aproximar-se al món de la salut internacional en els països empobrits. Probablement la forma més freqüent (però no l'única) de treball en terreny és en el marc d'un projecte de Cooperació, el qual té elements tècnics específics (independents del sector en el qual es treballa) semblant al que poden tenir altres feines/disciplines.

Objectiu general:

- Conèixer els elements tècnics bàsics de la cooperació en situacions d'emergència/ajuda humanitària i cooperació pel desenvolupament.

Objectius específics:

- Conèixer els components fonamentals d'un sistema de salut en els països empobrits amb èmfasis en l'Atenció Primària de Salut.
- Conèixer els aspectes bàsics de la cooperació d'emergència i la seva vinculació amb la cooperació pel desenvolupament.
- Conèixer els tipus de cooperació en funció de la relació dels seus principals actors.
- Conèixer els principis bàsics del concepte de viabilitat i la seva aplicació en el marc d'un Projecte de Cooperació pel desenvolupament.
- Conèixer i interpretar les etapes del cicle de vida d'un Projecte de Cooperació pel Desenvolupament amb èmfasis en la metodologia de l'Enfocament del Marc Lògic.

UNITAT 1 COOPERACIÓ D'EMERGÈNCIA / AJUDA HUMANITÀRIA.

Tutor: Jose Santos

3 hores

Continguts:

1. Què és l'acció humanitària? (1 hora)
2. Què és una emergència humanitària? (1 hora)
3. Quan i com es decideix una intervenció? (1 hora)

UNITAT 2: COOPERACIÓ AL DESENVOLUPAMENT

Tutor: Jose Santos

12 hores

Continguts:

1. Sistemes de Salut en països amb recursos limitats (4 hores)
2. Tipus de cooperació i relació entre els actors (2 hores)
3. Concepte de sostenibilitat en Cooperació per al Desenvolupament (2 hores)
4. Cicle de vida d'un projecte de Cooperació (4 hores)

SESSIONS PRESENCIALS A L'AULA O PER VIDEOCONFERÈNCIA EN PLATAFORMA ONLINE

En aquestes sessions es pretén realitzar aquelles activitats que precisen d'una interacció més directe per millorar els coneixements adquirits durant els apartats *online* oferta prèviament a la plataforma de la UOC. En la metodologia docent es donarà prioritat a la discussió de casos, es presentaran diferents situacions per resoldre i es resoldran aquells dubtes que hagin aparegut al final del curs.

Objectiu general:

- Adquirir una visió més pràctica del maneig de la patologia infecciosa, mental i no transmissible més freqüent des d'una visió de salut internacional en adults i l'edat pediàtrica, el diagnòstic laboratorial, la cooperació i la salut pública i comunitària.

Objectius específics:

- Adquirir capacitats per dissenyar/criticar projectes de cooperació.
- Adquirir capacitats per resoldre casos clínics teòrics.
- Conèixer el maneig d'un microscopi i la realització de diferents tècniques de laboratori.
- Adquirir capacitats per dissenyar i implementar estratègies de salut comunitària en l'àmbit de la salut internacional.

MÒDUL: APROXIMACIÓ CLÍNICA A LA PATOLOGIA TROPICAL (Patologies importades)

Responsable: Fernando Salvador

15 hores

Continguts:

- Presentació de casos clínics/síndromes clínics (10 hores)
  - Síndrome respiratòria.
  - Síndrome febril.
  - Malària.
  - Síndrome eosinofílica.
  - Síndrome genito-urinària.
  - Síndrome cutània.
  - Hepatosplenomegàlia.
  - Paràsits intestinals.

- Estratègies de cribratge.(2 hores)
- Salut Mental (1 hora)
- Patologia no transmissible.(1 hora)
- Vacunació en viatges internacionals (1 hora)

MÒDUL: PEDIATRIA EN SALUT INTERNACIONAL

Responsable: Maria Espiau

15 hores

Continguts:

- VIH/SIDA (1,5 hores):
  - Diagnòstic de la infecció per VIH
  - Tractament antiretroviral
- Malaltia de Chagas congènita i pediàtrica (1 hora)
- Tuberculosi (1:5 hores)
  - Epidemiologia i diagnòstic.
  - Maneig i tractament.
- Malària en el nen. (1 hora)
- Maneig d'antibiòtics en pediatria en països amb pocs recursos. (1 hora)
- Nutrició (programes de malnutrició greu). (2 hores)
- Estudi de mesures preventives i patologia importada en el nostre entorn. (3 hores)
  - Adaptació de vacunes al calendari de vacunació de l'AEP
  - Estudi de diarrea en el post-viatge.
  - Estudi d'hemoglobinopaties.
- Taller de RCP pediàtrica en països amb pocs recursos (2 hores)
- Menors sense referents familiars (2 hora)

MÒDUL: PRINCIPIS BÀSICS DE LABORATORI EN SALUT INTERNACIONAL

Responsable: Francesc Zarzuela

15 hores

Contingut:

- Maneig del microscopi. (3)
- Realització de tècniques de laboratori.(4)

- Observació al microscopi dels patògens més habituals.(4)
- Casos pràctics associats a preparacions per veure al microscopi.(4)

MÒDUL: LA SALUT COMUNITÀRIA DES DE LA SALUT PÚBLICA

Coordinador: Jordi Gómez i Prat

15 hores

Contingut

- Sessions d'aprenentatge de diferents estratègies de comunicació comunitària. (7 hores)
- Estratègies en l'ús de les eines educatives en salut (Around me, heparJoc, SIDAJoc, BeatChagas, Manual/DVD Tuberculosi. (6 hores).
- Fòrum mobilitzacions comunitàries, cas pràctic. (1 hora)
- Fòrum antropologia i salut. (1 hora)

MÒDUL: COOPERACIÓ INTERNACIONAL

Responsable: Diana Pou

15 hores

Contingut:

- Maneig d'emergències a terreny: epidèmies, desastres naturals, conflictes bèl·lics, refugiats. (6 hores)
- De l'emergència al desenvolupament: concepte "Early Recovery". (4 hores)
- Salut mental al terreny. (2 hores)
- Disseny de projectes de cooperació. Marc lògic. (2 hores)
- Exemples de projectes de cooperació. (1 hora)